

**Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації**

**Комунальний заклад «Харківський спеціальний
навчально-виховний комплекс ім. В.Г.Короленка»
Харківської обласної ради**

**РОЛЬ І МІСЦЕ ВИХОВАТЕЛЯ
У ГАРМОНІЗАЦІЇ СІМЕЙНИХ
ВЗАЄМОВІДНОШЕНЬ**

Харків-2013

**Рекомендовано методичною радою комунального закладу
«Харківський спеціальний навчально-виховний комплекс
ім. В.Г.Короленка» Харківської обласної ради
Протокол № 4 від 09.01.2013 р.**

Автори:

Лимар Валентина Андріївна, заступник директора з виховної роботи, учитель вищої категорії, вчитель-методист.

Пивоварова Олена Володимирівна, вихователь вищої категорії,
Поступаленко Лариса Василівна, вихователь вищої категорії

**Роль і місце вихователя у гармонізації сімейних
взаємовідношень – Харків – 2013. – 66с.**

В збірнику показана роль вихователя в розвитку гармонізації сімейних взаємовідносин дитини. Показані шляхи та форми взаємозв'язку педагогів з батьками. Дані рекомендації щодо залучення батьків в систему комплексної реабілітації та соціалізації дітей в умовах інтернатного навчального закладу.

Висновки експертизи			
1. Реєстраційний номер _____			
2. Напрямок <u>Виховна робота</u>			
3. Розділ <u>Робота з батьками</u>			
Експерти			
П.І.Б.	Дата	Загальний бал	Підпис
Середній бал			
Голова комісії _____			
<i>П.І.Б.</i>		<i>підпис</i>	
Дата _____			

Зміст

Вступ.....	4
Дві форми виховання.....	7
Батьківська дія.....	11
Задачі виховання в сім'ї.....	14
Умови сімейного виховання.....	20
Поєднання виховання сімейного і суспільного...	25
Висновок.....	28
Додаток.....	32
Література.....	65

Вступ

Народилася дитина. Почала обживатися в світі. Дивишся – вона вже і пішла, і заговорила, і навчилася потроху розбиратися «що до чого». Неначебто все природно, але... Але ж раніше було навчання, а, навчаючись, дитина постійно виховується.

Процес виховання направлений на формування соціальних якостей особи, на створення і розширення круга її відносин до навколишнього світу – до суспільства, до людей, до самої себе. Чим ширше, різноманітніша і глибше система відносин особи до різних сторін життя, тим багатший її власний духовний світ.

Особливу сферу життя і діяльності дитини складає спілкування. Воно відображає людську потребу в середовищі собі подібних. Ще Л.С.Виготській підкреслював, що вже немовля можна назвати максимально соціальною істотою. Багато фактів говорять про те, що навіть іграшка в руках дитини часто є лише засобом спілкування з дорослими. Дитина намагається бути дорослою не тільки для отримання допомоги, але і для задоволення потреби в спілкуванні.

Таким чином, особа формується в процесі активної взаємодії з навколишнім світом, опановувавши соціальним досвідом, суспільними цінностями. На основі віддзеркалення людиною об'єктивних відносин відбувається формування

внутрішніх позицій особи, індивідуальних особливостей психічного складу, складається характер, інтелект, її відношення до оточуючих і до самої себе. Знаходячись в системі колективних і міжособових відносин, в процесі спільної діяльності, дитина затверджує себе як особу серед інших людей.

Ніхто не народжується на світ з готовим характером, інтересами, схильностями, волею, певними здібностями. Всі ці властивості виробляються і формуються поступово, в ході всього життя, з моменту народження і до зрілості.

Першим оточуючим світом дитини, початковою одиницею суспільства є – сім'я, де і відбувається закладка основ особи.

Що таке сім'я? Багато авторів популярних публікацій міркують про неї так, немов, це визначення ясне всім, як поняття «хліб», «вода». А ось учені – фахівці вкладають в нього різне значення. Так, видний демограф Б.Ц.Урланіс дав їй таке визначення: це – мала соціальна група, об'єднана житлом, загальним бюджетом і спорідненими зв'язками. Таке формулювання прийняте і у багатьох західних демографів, перш за все – у американців. А угорці за основу приймають «наявність сімейного ядра», тобто беруть тільки споріднені зв'язки, відкидаючи територіально-економічну спільність. Професор П.П.Маслов вважає, що трьох показників недосить

для того, щоб визнати визначення, дане Урланісом, повним. Тому що за наявності всіх трьох «складових» сім'ї може і не бути зовсім, якщо між її членами немає взаєморозуміння, взаємодопомоги, що і необхідно ввести у визначення сім'ї.

Дитина бачить сім'ю як оточуючих його близьких людей: тата і мами, бабусі і дідуся, братів і сестер.

Отже, людина народжується духовно завдяки спілкуванню з навколишніми людьми. Яку ж величезну відповідальність накладає це на сім'ю! Як багато до чого зобов'язує! Який якнайтонший процес постійно йде поряд! По суті, будинок, де росте маленька дитина – це складна психологічна лабораторія, де сприймається кожне слово, рух, інтонація. Цей етап власних дій дитини – ключової в подальшому формуванні особи.

Дитина підросла. У сім'ї встає питання продовжити домашнє виховання або довіритися вихованню в спеціальних закладах. Питання це не таке вже просте, як може здатися на перший погляд. Спорю на цю тему не одне століття.

Дві форми виховання

У історії розвитку суспільства проблема взаємостосунків сім'ї і школи у вихованні дітей далеко не завжди розв'язувалася однозначно. Так, стародавні римляни вважали, що тільки сім'я повинна і може дати добре виховання, а стародавні греки віддавали перевагу школі. Стародавній філософ Платон, вслід за Сократом вважав, що істинне виховання дитина зможе одержати тільки в державних школах, куди треба направляти його з семирічного віку.

У середні століття, коли церква мала сильний ідеологічний вплив, вважалось, що тільки в монастирі, в церковній або монастирській школі діти можуть одержати добре виховання.

У XVIII і на початку XIX в. змінюється погляд на організацію виховання. І.Г.Песталоцци ратував за раціональне виховання дітей в сім'ї. Він ідеалізував дрібнобуржуазну сім'ю і утопічно мріяв через родинно-трудове виховання оздоровити людство.

На протилежних позиціях стояв видний представник утопічного соціалізму – Роберт Оуен. Він мріяв, щоб діти з трирічного віку знаходилися в суспільних виховних установах, де повинні бути створені всі умови для озброєння підростаючого покоління глибокими і всебічними знаннями. Р.Оуен негативно ставився до сімейного виховання і хотів поставити людину в гарні умови,

дати їй з ранніх років правильне виховання і освіту в державних установах.

У сім'ях всіх станів традиційно виявлялася велика турбота про виховання дітей. У народі воно найчастіше будувалося за принципом «роби як я», тобто в основу сімейного виховання був встановлений авторитет батьків, їх справи і вчинки, сімейні традиції. Як зразок в першу чергу виступав батько, голова сім'ї. Його приклад, як правило, був зразком для наслідування хлопчиків, дівчатка частіше вчилися у матері.

Оскільки селянські сім'ї нерідко відвідували різні біди: пожежі, голод, хвороби і передчасна смерть – діти позбавлялися батьків і залишалися сиротами. Тоді виховання дітей здійснювалося всім світом, общиною, а іноді і зовсім сторонніми людьми, яким віддавали дітей в учні. При цьому чітко спрацьовувала народна педагогіка зі всіма традиційними правилами і ясними уявленнями про добро і зло.

У дворянських і спроможних сім'ях вихованням займалися годувальниці і няні, приставлені до маленького пана в служіння. Вони прищеплювали любов до рідного краю, рідної природи, російської мови; виховували «російський дух», передавали разом з народними піснями і казками народні уявлення про правду і справедливість, про честь і гідність.

Дітей, що подорослішали передавали на виховання французьким гувернерам і гувернанткам, які вивчали правилам хорошого тону, світським манерам, мовам.

Взагалі в явищі гувернерства закладене глибоке позитивне значення: нотації і моралі читає чужа людина, якої за постійні зауваження можна і не любити, над яким можна жартувати. Батьки ж одаровують дітей ласкою, позитивними емоціями, тому про них діти завжди згадують з обожнюванням і глибокою пошаною.

Інакше дивилися на роль сім'ї у вихованні дітей революціонери-демократи В.Г.Белінський, А.І.Герцен, Н.Г.Чернишевський і Н.А.Добролюбов. Вони говорили, що виховання дітей повинне здійснюватися в сім'ї і школі. При цьому особливу роль вони відводили матері, її освіті і культурі. На їх думку, без утворення матері не можна налагодити і добрих відносин в сім'ях.

В.Г.Белінський вважав, що задача загальнолюдського виховання лежить не тільки на суспільстві в цілому, але і на сім'ї і на батьках. Сімейне виховання, на його думку, повинне розвивати в дітях суспільні інтереси і прагнення. А.І.Герцен, розвиваючи цю думку, говорив про те, як важливо навчитися в сім'ї приборкувати свій егоїзм і зважати на вимоги оточуючих, брати участь в загальній справі, боротися за благо всіх.

Сучасні педагоги і психологи стверджують, що навіть декілька місяців «позбавлення любові» наносять розумовому, етичному і емоційному розвитку дитини до трирічного віку непоправну втрату. Тобто саме в найперших етапах дитинства закладається фундамент всього подальшого духовного життя людини, а від міцності цього фундаменту, від того, з яких матеріалів він складений, і залежить, яку споруду потім можна буде на ньому спорудити, якої величини і складності.

Значить, створення духовної основи особи і є мета, значення сімейного виховання.

Батьківська дія

Школа відчуттів – ось в чому найперше значення сім'ї для дитини!

Все, що стосується інтимно-емоційної сфери і сфери споріднених відносин, повною мірою формується лише в нормальній – теплій і дружній сім'ї. Тут «у вогнища» людині вперше відкривається, що таке ніжність і турбота про близьких. Тут він пізнає ціну доброти і безкорисливості. Тут вчиться любити і співпереживати. Тут починає поважати шлюб, жінку, материнство.

Звичайно, і в яслах малюк радісно тягне ручки до няні, і в дитячому саду липне до виховательки і дивиться їй в рот, і в школі прив'язується до вчителя. Але тут завжди один дорослий доводиться на багато дітей, і кількість уваги і ласки, що дістається кожному, природно, не так вже велика. Крім того, в будь-якій дитячій установі діти спілкуються з дорослими в сфері, так би мовити, педагогічної – адже дорослі знаходяться там спеціально, щоб навчати і виховувати хлоп'ят.

У сім'ї ж дитина живе в суспільстві двох або декількох, люблячих його близьких людей, що віддають йому багато часу, любові і тепла і вимагають від нього у відповідь любові. Немовля ще не навчилося ні говорити, ні ходити, а його вже

спонукають переживати різні почуття. І він починає їх випробовувати.

При цьому ставлення його до батька завжди декілька інше, ніж до матері, прихильність до брата або сестри не та, що до бабусі. Йому зовсім небайдужі відносини між батьками. Який би малий він не був, а все одно відчуває, чуйно сприймає їх лад і сварки. Любов батьків один до одного може стати головним виховним чинником, що впливає на дитину. А байдуже відношення членів сім'ї між собою і до дитини часто породжують у останнього несвідомий страх, настороженість, а потім і жорстокість.

Дуже важливо і те, що навколишні люди не тільки виховують його, - вони живуть поряд, у нього на очах, зі всіма своїми радощами і печалями, і він бачить і чує масу речей, зовсім не адресованих йому, але надаючи сильну дію на дитячу психіку. Де ж ще в такій яскравій і зрозумілій йому формі може дитина спостерігати такі відносини, як любов, згуртованість, близькість, довіра, готовність пожертвувати чимось для іншого?! Тут він бачить все це, тут цьому вчиться.

Численність і різноманітність емоційних зв'язків активно розвивають і збагачують душу маленької людини, формують такі якості і властивості особи, які допоможуть гідно долати

труднощі і перешкоди, що зустрічаються на життєвому шляху.

Отже, сімейне виховання – це педагогіка буднів, педагогіка кожного дня, це безперервний експеримент, творчість, праця, що не має кінця, не дозволяючи зупинитися, застигнути в самовдоволеному спокої. Сімейна педагогіка в повсякденному житті скоює велике таїнство – формування особи людини. Сімейна робота, нарешті, - складне з виробництв – виробництво людини. І, як будь-яка робота, сімейне виховання має свої задачі.

Задачі виховання в сім'ї

Розвиток інтелекту і творчих здібностей, пізнавальних сил і первинного досвіду трудової діяльності, етичне і естетичне формування, емоційна культура і фізичне здоров'я дітей – все це залежить від сім'ї, від батьків, і все це складає задачі сімейного виховання.

Виховання – це такий процес взаємодії батьків і дітей, який неодмінно повинен приносити задоволення як тій, так і іншій стороні.

У перший рік життя дитини основна турбота батьків полягає в тому, щоб створити нормальні умови для фізичного розвитку, забезпечити режим харчування і всього життя, нормальні санітарно-гігієнічні умови. У цей період дитина вже заявляє про свої потреби, реагує на приємні і неприємні враження і по-своєму висловлює свої бажання. Задача дорослих полягає в тому, щоб навчитися розрізняти потреби і капризи, оскільки потреби дитини повинні задовольнятися, а капризи присікатися. Таким чином, дитина в сім'ї одержує свої перші етичні уроки, без яких у нього не може бути вироблена система етичних звичок і понять.

На другому році життя дитина починає ходити, прагне все поторкати своїми руками, дістати недосяжне, а рухливість іноді доставляє йому багато засмучень. Виховання в цей період повинне будуватися на розумному включенні дитини в різні види діяльності, слід йому все

показувати, пояснювати, учити спостерігати, разом з ним грати, розказувати і відповідати на питання.

Але, якщо його дії виходять за межі дозволеного, треба привчити дитину розуміти і беззаперечно підкорятися слову – «не можна».

У дошкільному віці основним видом діяльності дитини є гра. Діти трьох, чотирьох років віддають перевагу будівельним і побутовим іграм. Споруджуючи різні споруди, дитина пізнає навколишній його світ. Ситуації для ігор дитина бере з життя. Мудрість батьків полягає в тому, щоб непомітно підказувати малюку, як повинен поступити в грі герой (головна дійова особа). Тим самим вони привчають його розуміти, що добре, а що погане, які етичні якості цінуються і поважаються в суспільстві, а які навпаки.

Дошкільники і молодші школярі одержують в сім'ї перший етичний досвід, вчать поважати старших, зважати на них, вчать робити людям приємне, радісне, добре.

Етичні засади у дитини формуються на основі і у зв'язку з інтенсивним розумовим розвитком дитини, показником якого є його дії і мова. Тому важливо збагатити словник дітей, в розмові з ними подавати зразок гарної вимови звуків і в цілому слів і пропозицій. З метою розвитку мови батьки повинні учити дітей спостерігати явища природи, виділяти в них схоже і різне, слухати казки та

розповіді і передавати їх зміст, відповідати на питання і ставити свої. Розвиток мови є показником підвищення загальної культури дитини, умовою його розумового, етичного і естетичного розвитку.

У дошкільному віці діти дуже рухомі, не можуть тривалий час зосереджуватися на одній справі, швидко перемикаються з одного виду занять на інше. Шкільне навчання вимагає від дитини зосередженість, посидючість, старанність. Тому важливо ще в дошкільному віці привчати дитину до ретельності виконуваних доручень, учити його доводити почату справу або гру до кінця, проявляти при цьому завзятість і наполегливість. Виробляти ці якості необхідно в грі і побутовій праці, включаючи дитину в колективну працю по прибиранню приміщення, на городі або граючи з ним в побутові або рухомі ігри.

Росте в сім'ї дитина, змінюються задачі, засоби і методи виховання. У програму виховання включаються заняття спортом, рухомі ігри на свіжому повітрі, продовжується гартування організму і чітке виконання уранішньої гімнастики. Велике місце займають питання санітарно-гігієнічної підготовки дітей, вироблення навиків і звичок особистої гігієни, культури поведінки. Закладаються правильні відносини між хлопчиками і дівчатками – відносини товариства, взаємної уваги і турботи. Сім'я – це перша школа

спілкування дитини. У сім'ї дитина вчиться поважати старших, піклуватися про старезних і хворих, надавати посильні допомоги один одному. У спілкуванні з близькими дитині людьми, в сумісній побутовій праці у нього формується почуття обов'язку, взаємодопомоги. Діти особливо чутливі до взаєностосунків з дорослими, не терплять моралей, різкостей, наказів, важко переживають грубість старших, недовіру і обман, дріб'язковий контроль і підозрілість, нечесність і нещирість батьків.

Кращим засобом виховання правильних відносин є особистий приклад батька і матері, їх взаємна пошана, допомога і турбота, прояви ніжності і ласки. Якщо діти бачать хороші відносини в сім'ї, то, ставши дорослими, і самі прагнуть до таких же красивих відносин. У дитячому віці важливо виховати відчуття любові до своїх близьких – до батьків, до братів і сестер, щоб діти відчували прихильність до когось-небудь з однолітків, прихильність і ніжність до молодших.

Велика роль відводиться сім'ї в трудовому вихованні. Діти безпосередньо залучаються до побутової праці, вчать себе обслуговувати себе, виконувати посильні трудові обов'язки у допомогу батькові, матері. Від того, як буде поставлене трудове виховання дітей ще до школи, залежить їх успіх у навчанні, а також у загальному трудовому вихованні. Наявність у дітей такої важливої якості

особи, як працьовитість, є хороший показник їх етичного виховання.

Сім'я має в своєму розпорядженні сприятливі умови для естетичного виховання дітей. Відчуття прекрасного починається у дитини із знайомства з яскравою і красивою іграшкою, барвисто оформленою книгою, із затишною квартирою. Із зростанням дитини її сприйняття прекрасного збагатиться при відвідуванні театрів та музеїв. Хорошим засобом естетичного виховання є природа з її красивими і неповторними фарбами і пейзажами. Екскурсії і походи всією сім'єю в ліс, на річку, за грибами і ягодами, на рибалку залишають незабутні враження, які пронесе дитина через все життя. При спілкуванні з природою дитина дивується, радіє, пишається тим, що він бачив, чув спів птахів, - в цей час і відбувається виховання відчуттів. Відчуття прекрасного, інтерес до краси допомагають вихованню потреби берегти прекрасне і створювати його. Велику виховну силу має естета побуту. Діти не тільки користуються домашнім затишком, але разом з батьками вчать його створювати. У вихованні відчуття прекрасного чимала роль належить манері правильно і красиво одягатися.

Успіх виховання в сім'ї може бути забезпечений у тому випадку, коли створені

сприятливі умови для зростання і всестороннього розвитку дитини.

Умови сімейного виховання

Основними умовами успіху у вихованні дітей в сім'ї можна рахувати наявність нормальної сімейної атмосфери, авторитету батьків, правильного режиму дня, своєчасного залучення дитини до книги і читання, до праці.

Нормальна сімейна атмосфера – це усвідомлення батьками свого боргу і відчуття відповідальності за виховання дітей, заснованого на взаємній пошані батька і матері, постійній увазі до учбового, трудового і суспільного життя, допомога і підтримка у великих і малих справах, у дбайливому відношенні до гідності кожного члена сім'ї, постійному взаємному прояві такту;

- організація життя і побуту сім'ї, в основі якої лежить рівність всіх членів, залучення дітей до рішення господарських питань життя сім'ї, господарювання, до посильної праці;

- у розумній організації відпочинку: у участі в спортивних і туристських походах, в сумісних прогулянках, читанні, прослуховуванні музики, відвідинах театру і кіно;

- взаємна принципова вимогливість, доброзичливий тон в обігу, задушевність, любов і життєрадісність в сім'ї.

Створенню високоморальної атмосфери в сім'ї сприяють сімейні традиції, міцні засади і принципи. Біля кожного будинку – власна особа. До них відноситься проведення суспільних і

сімейних свят з нагоди дня народження дорослих і малюків. Підготовка дітьми і дорослими подарунків, вручення їх при особливому емоційному підйомі створюють ту атмосферу урочистості, радості і щастя, яка формує духовну культуру, цементує сім'ю як колектив.

Важливою умовою успіху у вихованні є авторитет батьків і старших братів і сестер. Батько і мати уповноважені виховати гідного члена суспільства, на цьому і ґрунтується їх батьківська влада і їх авторитет в очах дітей. А.С.Макаренко визначає авторитет як таке нормальне взаємовідношення між вихователями і вихованцями, коли останні, поважаючи своїх вихователів і довіряючи їм, підкоряються їх волі, вимогам і вказівкам.

Батьки є найближчими і дорожчими людьми для дітей, тому діти хочуть наслідувати батька або матір, бути схожими на них. Тому батьки зобов'язані показувати приклад своїм дітям у всьому. Нормальні взаємостосунки дітей і батьків в сім'ї будуються на взаємній пошані і довірі один до одного. Діти бачать в батьках порадників у всіх своїх справах, помічників в боротьбі з різного роду труднощами, істинних друзів, з якими можна поділитися і радіщами, і турботами. Батьки повинні пред'являти до дітей високі вимоги, одночасно глибоко поважаючи їх особу.

Успішним виховання в сім'ї буде при дотриманні чіткого режиму дня для дітей. Режим дня включає весь розпорядок дня дитини протягом доби – час на повноцінний сон, гартуючи процедури, на впорядковану їду, на всі види праці і відпочинку. При цьому враховуються вік і стан здоров'я дитини. Режим дня повинен мати виховне значення, що можливе лише при обов'язковому звиканні до його виконання без нагадування дорослих. З боку старших повинен здійснюватися контроль за якісним виконанням режимних моментів і трудових доручень, оцінка їх, допомога при виникненні труднощів.

Особливе місце у вихованні дитини в сім'ї слідує відвести читанню. У дошкільному віці дитина особливо любить слухати казки, які йому читають дорослі, розповіді з життя людей і тварин. З книг він дізнається про хороших людей, про їх справи, дізнається про тварин, рослини. У казці перемагає завжди сильна, спритна, справедлива, чесна і працелюбна людина, а злий, недобрий карається людьми і суспільством. Слухаючи казку, дитина не залишається байдужою до долі героя: він переживає, хвилюється, радіє і засмучується, тобто у нього формуються відчуття, поступово зароджується інтерес до книги. Коли дитина йде до школи, коли вона навчиться читати, важливо закріпити інтерес і виробити навик самостійного і систематичного читання. Цей навик не з'являється

сам по собі, потрібна узгоджена і уміла робота школи і сім'ї. Тільки це залучить дитину до читання і він почне вважати книги своїми супутниками в придбанні нових знань. Інтерес, що зародився, до читання приведе дитину в бібліотеку, в книжковий магазин. У нього будуть свої герої, яким він наслідуватиме.

Важко переоцінити значення праці в житті людини. Фізична праця забезпечує високий життєвий тонус м'язів і всіх органів людини: покращує всі фізіологічні процеси в організмі – правильне дихання, кровообіг, обмін речовин, зростання всього тіла і окремих органів. Фізична праця є засобом боротьби із стомленням, особливо для осіб, що займається розумовою працею. Зміна видів праці, їх розумне поєднання в режимі дня дитини забезпечують її успішну розумову діяльність і зберігає працездатність.

Трудове виховання є невід'ємною частиною всебічного розвитку особи. По тому, як дитина ставиться до праці, якими трудовими уміннями він володітиме, оточуючі судитимуть про його цінність.

Важливою умовою успішного виховання дітей є єдність вимог, що пред'являються до дітей всіма членами сім'ї, а також єдині вимоги до дітей з боку сім'ї і школи. Відсутність єдності вимог між школою і сім'єю підриває авторитет вчителя і батьків, веде до втрати пошани до них.

Розвинені в ранньому віці духовні потреби, вміння спілкуватися з однолітками і дорослими збагатять особу дитини, вимагають застосування можливостей в суспільстві. А застосувати їх можна, довіривши колективним формам виховання.

Поєднання сімейного і суспільного виховання

Продовжуючи сімейне виховання надзвичайно важливо знайти ключ до поєднання виховання сімейного і суспільного, тому що поєднання таке бажане і абсолютно необхідне. Адже в ранні роки життя дитини сім'я потрібна для формування певних областей людської свідомості, людської психології, і відсутність її призводить до сумних і наслідків, такі, наприклад, як правопорушення.

У розумно організованому, злагодженому дитячому спілкуванні наші хлопчиська і дівчатка одержують міцну, здорову закваску. Тут вони звикають до дисципліни і режиму. Тут пізнають дорогоцінне відчуття ліктя, придбавають навички товариства і взаємодопомоги. Тут проникають відчуттям відповідальності перед товаришами і за товаришів. Тут привчаються берегти честь колективу і вважати себе частиною єдиного цілого. Словом, тут в характері дітей закладаються риси, що роблять їх гідними членами суспільства.

Хай ростуть і удосконалюються суспільні форми виховання! Не на противагу сім'ї, не замість неї. А як засіб, який, органічно поєднуючись з домашнім вихованням, доповнює його, збагатить, надзвичайно розширює його «діапазон». І аніскільки не звільняє батьків від їх батьківської відповідальності, аніскільки не закреслює того, що

виховання дітей є основною соціальною функцією сім'ї. Та зате зобов'язує батьків уважно координувати свої зусилля щодо позасімейних дій, що стосуються дитини, зобов'язує брати активну участь в роботі тих установ, де вона вчиться і виховується, зобов'язує допомагати педагогам в вихованні дітей.

Єдність зусиль, постійний дружній контакт сім'ї, школи і громадськості – це те, до чого ми повинні прагнути, це запорука вірного успіху у вихованні підростаючого покоління!

Отже, яким би чудовим не було виховання суспільне, де кінцевим призначенням є формування ідеалів, формування особистості дитини закладається в сім'ї, під впливом батьківської любові в ім'я її майбутнього, під впливом авторитету батьків, сімейних традицій. Адже все те, що вона бачить і чує в сім'ї, вона повторює, наслідує від дорослих. А цей етап власних дій дитини (саме дій, а не вчинку) – є ключовим у формуванні особистості. Завдяки цій досконалій дії дитина входить до соціальних відносин, вже виконуючи певну соціальну роль. Виховний процес в сім'ї не має меж, початку або кінця. Батьки для дітей – це життєвий ідеал, нічим не захищений від дитячого пильного ока. У сім'ї координуються зусилля всіх учасників виховного процесу: школи, вчителів, друзів. Сім'я створює для дитини ту модель життя, в яку він

включається. Вплив батьків на власних дітей забезпечує їх фізичну досконалість і моральну чистоту. Сім'я формує такі області людської свідомості, які тільки їй і дано по-справжньому формувати. А діти в свою чергу несуть в собі заряд того соціального середовища, в якому живе сім'я.

Висновок

Сім'я для дитини є середовищем, у якому формується її особистість. Залежно від атмосфери сім'ї, характеру сімейних стосунків, освітнього рівня, професії батьків, їх життєвого досвіду, знання педагогіки сімейного виховання розвиваються ті чи інші якості дитини. Саме у сім'ї формується сприймання дітьми людей, навколишньої дійсності, самих себе, досвіду сімейного життя, ставлення до неї як найважливішої духовної цінності, здійснюється моральне, естетичне, трудове навчання, закладаються основи політичної культури, здоров'я дитини, професійне самовизначення.

Методи сімейного виховання повинні справляти вплив на всі сфери життєдіяльності дитини. Через це необхідне розумне використання різних прийомів переконання, заохочення, але істотне місце в системі цих методів повинні зайняти методи організації діяльності, що сприяють формуванню умінь та навичок моральної поведінки.

Ефективність виховної діяльності в сім'ї визначається низкою загальних педагогічних умов: глибоке і всебічне знання своїх дітей. особистий приклад батьків, їх авторитет; організація спільної діяльності, вільного часу, спілкування з дітьми і єдність вимог членів сім'ї, сім'ї і школи, оволодіння батьками педагогічною культурою.

Вихователі, вчителі, у свою чергу, повинні вивчати сім'ю, щоб спрямовувати сімейне виховання на всебічний розвиток дитини, надавати допомогу батькам у керівництві навчальною роботою дітей у домашніх умовах; у визначенні методів і прийомів виховання, формування у них позитивного ставлення до школи, навчання дітей; їх участь у суспільній, трудовій діяльності; спонукати батьків до педагогічної самоосвіти; залучати їх до навчально-виховної діяльності у школі, за необхідності корегувати виховні зусилля сім'ї, нейтралізувати негативні її впливи.

Таким чином, аналізуючи роль родини в житті людини, ми бачимо, що родина є тим соціальним інститутом, тим осередком суспільства, у якому відбувається формування людини, що вступила в життя. Вона стає (чи повинна ставати) тим першим будинком, в якому людина виростає й одержує перші життєві уроки, у якому вона одержує підтримку і допомогу, в якому вчиться любові до світу і до людей і про яке в неї зберігаються на все життя самі добрі і світлі спогади, що зігрівають її серце і зміцнюють світлу волю в самі важкі моменти життя. Звичайно, роль сімейного виховання у формуванні характеру, поглядів, звичок не абсолютні – велику роль відіграє самовиховання і той багаж життєвого досвіду, що людина одержала у своїх минулих життях (саме тому всі люди народжуються вже з властивими їй

рисами характеру), а також роль позасімейного виховання, що людина одержує, живучи в суспільстві. Але родина може розширити ті світлі якості людини, що уже є в ньому, притаманної їй від народження і допомогти людині перемогти і викоринити свої недоліки, і саме в цьому полягає велика і світла роль родини.

Процес виховання в родині носить характер зворотного зв'язку і, виховуючи своїх дітей, батьки виховують тим самим і самих себе. У залежності від характеру виховання (моделі виховання), відносини батьків до дитини відбувається формування визначених (часом досить стійких) взаємин між ними. І якщо деспотичне, авторитарне поведіння батьків і придушення інтересів дитини своїми інтересами, насильницьке нав'язування їй своїх поглядів і уявлень. Сполучення уважного, турботливого відношення до своєї дитини без зайвої нав'язливості, прагнення “залізити в душу” з любов'ю і готовністю допомогти, якщо про це попросять, підтримати, надихнути у важку хвилину, є запорукою формування повноцінного, душевно здорового, готового і здатного допомагати оточуючим.

Як відомо, усі великі істини можуть бути виражені дуже коротко, декількома словами. Такими словами в питанні про те, як поводитися з дитиною, як зробити з неї не розмазю, а гідну людину, як прищепити їй любов до знань,

прагнення до вдосконалення і допомагати людям можуть служити слова: “Щиро любити своє дитя – решта додасться”. Хочеться, щоб дійсні і майбутні батьки зрозуміли це, зрозуміли велику силу любові.

Додаток

Виховні заходи (мовою оригіналу)

День мам (внекласне мероприятие)

Место проведения: актовий зал

Форма проведения: конкурснопознавально-розважальна програма

Учасники: учасники 7 “А”, 7 “Б” класів, їх мами.

Цель: показати цінність і важливість проявлення найкращих людських почуттів: поваги і любові до матері.

Задачі:

– поощрювати прагнення учасників до самовираження, до творчості; – розвивати вміння виразливого читання і читання віршів наизусть; – розвивати сценічне майстерство дітей; – залучити батьків до спільних з дітьми заходів

Оформлення зали:

Слова “С праздником!”

Звучить пісня «Море зветь («Фабрика зірок»)

Ведучий 1. – Привітуйте! Ми раді привітати вас в цьому залі! Сьогодні найкращий чудовий свято, найкращий світлий і веселий – День Мами!

Слов не вистачить, не вистачить і сил,
Щоб любов всю Тебе передати.

Чтобы выразить, как ты красива,
Моя милая, добрая мать!
В этот день, знаменательный самый,
Ты прими благодарность мою.
Мама, мама, милая мама, Я тебя всей душою
люблю!

На улице зима, холодно, а в этом зале тепло и уютно, потому что здесь столько мам, таких добрых, заботливых и любящих! Для Вас в подарок танец “Закохалась я” (младшая группа)

Ведущий 2. –

Сделать на свете многое сможем,
В глубинах морских, и в космических тоже,
К морю придем и к пустыням горячим,
Даже погоду переиначим.

Дел и дорог будет в жизни немало,
Спросим себя: “Ну а где их начало?”

Вот он, ответ наш, правильный самый:

Все, чем живем, начинается с мамы!

Ведущий 1. – Мама – самый лучший, самый родной и любимый человек на свете! Мама во всем САМАЯ-САМАЯ! Сегодня мы предлагаем нашим мамам немного поиграть вместе со своими детьми. (На сцену приглашают трое мам вместе со своими детьми). Вам предстоит довольно сложная задача: на время поменяться местами: мамы будут делать то, что обычно делают дети, а дети – то, что делают мамы. Посмотрим, как это у вас получится.

Пожалуйста, разделитесь: мамы направо, дети налево. Теперь вы – две разные команды.

Ведущий 2. первое конкурсное задание для мам:

– Оно очень простое: вам предстоит с закрытыми глазами найти своего ребенка (когда мамам завязывают глаза, на сцену выходят еще несколько детей).

Звучит музыка

– Молодцы, дети найдены. Мамы потрудились, видимо проголодались, надо их покормить. А чтобы детям не было обидно, их тоже покормим. Причем с закрытыми глазами (всем завязывают глаза).

Мамы и дети кормят друг друга бананами.

Звучит музыка

Ведущий 1. – Одними бананами не наешься, поэтому детям предлагается II конкурсное задание: **выбрать продукты для приготовления борща, супа и пиццы** (на столе разложены карточки с названиями продуктов, на обратных сторонах карточек написаны вещи, не относящиеся к продуктам.

капуста, картофель, свекла, мясо, лук, морковь, томат, огурец, грибы, колбаса, ветчина, тесто, сыр, майонез, сметана, маслины, горошек, перец, соль, томат, тесто, специи, зелень;

улыбка, шапка, апельсиновые шкурки, школьный пенал, рыба, ложка, карандаш, яблоко,

много перца, рукавицы, сахар, носки, газ. вода, заварка, нитки, конфеты, шоколад, хлопушки.

Ведущий 1. – **Мамы** в это время подумают, как им обосновать двойки, полученные за один день по русскому языку, литературе, математике, иностранному языку, да еще и отпроситься гулять.

– А мы тем временем поиграем со зрителями.

Игра со зрителями

• Вырвать из бумаги профиль мамы. (3 человека)

Звучит музыка

Ведущий 2. – **А сейчас задание для мам и детей вместе.** Представьте, что вы проспали и вам надо очень быстро собраться. Причем мама собирает ребенка на работу, а ребенок собирает маму в школу. Вам предлагаются необходимые принадлежности, только не перепутайте. У вас 1 минута. (Каждой паре предлагаются портфель, сумка, различные предметы)

Звучит музыка

Ведущий 2. – А сейчас конкурсанты могут немного передохнуть, пройдите, пожалуйста, в зал.

“Мне не хватает теплоты”, –

Она сказала дочке.

Дочь удивилась: “Мерзнешь ты
И в летние денечки!”

“Ты не поймешь, еще мала” –

Вздохнула мать устало.

А дочь кричит: “Я поняла!”

И тащит одеяло.

– Мы не всегда внимательны к Вам, но мы Вас действительно очень любим! Мы хотим подарить Вам танец. Не смотрите на то, что он немного грустный. Мы просто хотим показать Вам наше творчество. Танец “Счастливое детство”

Ведущий 1. В детстве они, как броня,

Нас от беды прикрывали.

Мази втирали в меня,

За руку ласково брали.

Быстро стирали белье,

Шили рубашки и брюки.

Помню я, как сейчас,

Добрые мамины руки.

Как-то принес я дневник,

Летопись собственной лени.

Руки застыли на миг,

Скорбно легли на колени.

Стыдно, что я огорчал

Добрые мамины руки.

С мамой, мой маленький друг,

Так поступать не годится.

Не огорчай ее рук,

Чтобы потом не стыдиться!

Игра со зрителями

Ведущий 2. – И снова мы поиграем со зрителями. (приглашаем 4 ребят).

- Надо попрыгать на шарике так, чтобы его лопнуть, а внутри будет сюрприз. (Задания: показать счастливую маму, маму в гневе, маму, одновременно стирающую, гладящую и готовящую обед, очень капризного ребенка.) (4 человека)

- Приглашаем 5 мам. Вам надо передать банан, зажав его коленями, чтобы он не упал.

Звучит музыка

Ведущий 1. – Наши участники отдохнули, набрались сил, можно продолжать.

Задания для мам: решить задания:

– по математике:

– Мряка и Бряка поссорились. Мряка 7 раз фрякнула Бряку марфуфочкой по чем попало, а Бряка фрякнула Мряку той же марфуфочкой по чем попало 9 раз. Спрашивается, сколько раз хватали бедную марфуфочку за хвост и фрякали ею по чем попало? (2 раза, 16 раз).

– Когда младенца Кузю поцарапала кошка, он орал 5 минут, когда его укусила оса, он орал на 3 минуты больше, но когда собственная мать набросилась на него и начала мыть с мылом, Кузя орал в 2 раза дольше, чем после укуса осы. Мама мыла Кузю 9 минут, сколько минут орал уже вымытый Кузя? (7 минут).

Ведущий 1. – по русскому языку:

– как вы понимаете фразу “Глокая куздра бодланула бокренка и кудрячит бокра”?

– по литературе:

– рассказать сказку “Репка” на современный лад

– А детям предлагается придумать, как заставить мам съесть или выпить то, что они ужасно не любят, то есть **придумать хвалебную речь для:**

– манной каши

– микстуры

– горьких таблеток

Ведущий 2. Игра со зрителями

• А пока мы проверим, как ласково называют мам наши дети. Для этого мне понадобится 5 ребят. Вы по очереди будете называть ласковое слово (не повторяясь), которым вы называете свою маму, и так до тех пор, пока кто-то не остановится.

• А для следующего конкурса нужны очень смелые люди. Мы посадим вас друг против друга, завяжем вам глаза, а вы должны стараться передуть шарик на сторону своего противника. Дуть надо как можно сильнее (вместо шарика подносят блюдце с мукой)

Ведущий 2. – Молодцы! Проверим, что получилось у наших конкурсантов.

– Последнее задание совсем простое. Вам надо удержать в воздухе пушинку, то есть дуть на нее. (И мамы и дети держат дыханием в воздухе пушинки)

Звучит музыка

Теперь мы знаем, кто из вас более ловкий!
– Наши конкурсанты отлично справились с заданиями, молодцы!

НАГРАЖДЕНИЕ.

Спасибо вам за участие, проходите, пожалуйста, в зал.

**Стихотворение “Мамочка” (читат уч. 2 кл
Потапчик А.)**

Мама, очень-очень я тебя люблю!

Так люблю, что ночью в темноте не сплю,

Вглядываюсь в темень, зорьку тороплю.

Я тебя все время, мамочка, люблю!

Вот и зорька светит, вот уже рассвет,

Никого на свете лучше мамы нет!

– Спасибо Вам за Вашу доброту и любовь.

Для Вас в подарок танец “Про любовь”!

ТАНЕЦ “Баллада о любви”

**Стихотворение (читает уч. 3 кл. Ходанович
Р.)**

Люблю, тебя, мама!

За что? Я не знаю.

Наверно, за то,

Что дышу и мечтаю,

И радуюсь солнцу, и светлому дню,

За это тебя я, родная, люблю!

За небо, за ветер, за воздух вокруг,

Люблю тебя, мама,

Ты – лучший мой друг!

Ведущий 1. – Дорогие, родные наши мамы!
Мы очень рады, что вы у нас есть – ведь вы самые близкие для нас люди. От всей души поздравляем Вас с Вашим праздником. Желаем Вам добра, удачи и любви! Мы Вас очень любим!

Звучит песня Н.Баскова «Мгновение»

Классный час "Давай обсудим сказку вместе"

Подготовительный этап:

1. Прочитать с детьми сказку О. Уайльда “Звездный мальчик”.
2. Прослушать запись сказки на аудиокассете.
3. На занятиях кружка “Волшебный клубок” сделать искусственные розы.
4. Нарисовать с детьми рисунки на тему “Мамочка любимая моя”.

Оформление класса:

На стенах класса развесить рисунки и аппликации, выполненные детьми.

Стулья для гостей и участников праздника разместить вдоль противоположных стен.

Рядом со стульями для мам поставить стульчики, на которые после выступления сядут дети.

В центре класса поставить на столик вазу с искусственными розами, которые сделали дети.

В качестве музыкального фона использовать лирические песни о маме.

(Звучит романс В. Пака “Одинокий Дом”.)

Ведущая. (воспитатель) Сегодня у нас с вами открытый классный час. В качестве гостей мы пригласили ваших мам. И разговор сегодня пойдет о мамах. Почему именно сегодня, ведь мы привыкли поздравлять наших дорогих мам в марте. Дело в том, что 8 марта вместе с мамами мы поздравляем и бабушек, и сестер, и подруг. Теперь же к нам возвращается добрый забытый праздник – День мамы, который отмечается в последнее воскресенье ноября. Поэтому сегодня, накануне этого дня, я предлагаю вам вспомнить о своих мамах, подумать всегда ли мы относимся к маме, так как она этого заслуживает. Думаю нам поможет сказка О. Уайльда “Звездный мальчик”.

Ведущая кротко напоминает содержание сказки “Звездный мальчик”, одновременно задавая ребятам короткие вопросы. Таким образом, в течение 4-5 минут ведущая и дети пересказывают содержание сказки, одновременно обсуждая ее. (После эпизода, когда мальчик прогоняет свою мать, музыкальным фоном служит песня А. Цой “Звездный мальчик”. Дальнейшее обсуждение сказки идет на фоне этой песни.)

Ведущая. Вот такая поучительная история...

Ребята! А, если бы вас попросили словами, действиями или еще как-то доказать своё отношение к вашим мамам, вы бы справились с этим заданием?

Дети отвечают: “Да, конечно”.

Ведущая. Хорошо, тогда давайте попробуем!
Инсценировка стихотворения С. Маршака “А что у вас?” Ученик, исполнявший роль автора, дарит своей маме розу, которую он сделал на Уроке труда и садится рядом с ней.

Стихотворение читает ученица 6 «Б» Кл. Смирнова Л.

От чистого сердца, простыми словами
Давайте друзья потолкуем о маме.
Мы любим ее, как хорошего друга,
За то, что у нас с нею все сообща.
За то, что когда нам приходится туго,
Мы можем всплакнуть у родного плеча.
Мы любим ее и за то, что порою
Становятся строже в морщинках глаза,
Но стоит с повинной прийти головою –
Исчезнут морщинки, умчится гроза.
За то, что всегда без утайки и прямо
Мы можем открыть ей сердце своё.
И просто за то, что она – наша мама,
Мы крепко и нежно любим её.

Ведущая. Молодец, спасибо. Когда приближается праздник, хочется виновнику торжества сделать что-то очень приятное: подготовить подарок, постараться сделать так, чтобы у этого человека было хорошее настроение. Одним словом, постараться сделать его счастливым. (Ведущая обращается к ученице.) Ты со мной согласна? Ученица 6 «Б» Кл. Авраменко

О. садится у мольберта, читает стихотворение и одновременно рисует.

Готовлю подарок для мамы моей:
Рисую картину я несколько дней
Рисую оленя, пушистого зайца,
Песца голубого, жар-птицу, лисицу
И белых, как снег лебедей.

Поместятся все на картине моей.
Подарок, подарок взяла я с собой.
Дарю его маме, дарю дорогой.
На счастье дарю его маме моей.

Пускай только счастье приходит скорей!

Ведущая. Молодец, спасибо... (Обращается к гостям и ученикам)

То, что дети не слушаются мам, это встречается довольно часто. А как вы думаете, бывают непослушные мамы? (Из зала доносятся реплики-ответы) Я знаю, что Леша и Саша (называет имена мальчиков) слышали историю о такой маме.

Ребята, не могли бы вы нам ее рассказать?

Непослушная мама.

(С. Маршак)

Джеймс, Джеймс Морисон, Морисон,
А попросту – Маленький Джим –
Смотрел за упрямой, рассеянной мамой
Лучше, чем мама за ним.

Джеймс, Джеймс говорил:

– Дорогая, помни, что ездить одна

В город до самого дальнего края
Ты без меня не должна!
Но очень упряма была его мама.
(Так люди о ней говорят)
Упрямая мама надела упрямо
Свой самый красивый наряд.
“Поеду, поеду, – подумала мама, –
И буду к обеду назад!”
Король объявление велел написать
И вывесить там, где надо:
“Пропала, ушла, иль украдена мать,
И тем, кто сумеет ее отыскать,
Сто золотых награда!”
Искали-искали пропавшую маму,
Искали три ночи, три дня.
Был очень английский король озабочен,
И свита его и родня.
Английский король говорил королеве:
– Ну, кто же из нас виноват,
Что многие мамы ужасно упрямы
И ездят одни, без ребят?
Я знаю, – сказал он, –
Ту площадь в столице,
Где мой расположен дворец.
Но в нашей столице легко заблудиться,
Попав в отдаленный конец!
Джеймс, Джеймс Морисон, Морисон,
А попросту – маленький Джим –
Смотрел за упрямой рассеянной мамой

Лучше, чем мама за ним.
Он очень скучал по уехавшей маме.
– Но чья, – говорил он, – вина,
Что бедная мама решила упрямо
Куда-то поехать одна?..
Но вот отыскалась пропавшая мама.
С дороги пришла от нее телеграмма,
В которой писала она:
“Целую, здорова, и – честное слово –
Не буду я ездить одна!”

Ведущая. Молодцы, спасибо...

Вот такая немного грустная, но поучительная история произошла с одной мамой. В самом деле, когда мамы нет дома, становится порой грустно. Мама, мамочка, мамуля... Интересно, а сколько еще ласковых слов можно вспомнить? Хотя, мне кажется, даже одно слово “мамочка” можно произносить совершенно по-разному. Правда
Катя. Катя Байцера 6 «А» кл. читает стихотворение, дарит маме розу и садится рядом с ней

Мамочка

Кто пришел ко мне с утра?

Мамочка.

Кто сказал: “Вставать пора”?

Мамочка.

Кашу кто успел сварить?

Мамочка.

Чаю – в чашку мне налить?

Мамочка.

Кто косички мне заплел?

Мамочка.

Целый дом один подмел?

Мамочка.

Кто в саду цветов нарвал?

Мамочка.

Кто меня поцеловал?

Мамочка.

Кто ребячий любит смех?

Мамочка.

Кто на свете лучше всех?

Мамочка моя.

Ведущая. Молодец, спасибо...

Ну, что ж! По-моему, вы справились с заданием. Много теплых, ласковых слов прозвучало в адрес ваших мам. Спасибо вам и вашим мамам. Очень хочется верить, что, когда вы вырастаете, вы не растеряете и не забудете эти слова, и будете часто говорить их своим мамам. Я знаю, что Ваня ты приготовил стихотворение, которое могло бы прозвучать для всех ребят как напутствие. Расскажи нам его, пожалуйста. Ваня читает стихотворение, дарит маме розу и садится рядом с ней.

Ты мать не просто вспоминать –

Ты должен вечно помнить мать.

Мать отдала тебе любовь

И поделилась всем с тобой:

Собой, здоровьем, добротой.
И жизнью и своей мечтой.
Хоть ты оставил ей в залог
На долгий срок сыновний долг –
Ее надежда без обид
Звезду твоей судьбы хранит...
Ты мать не просто вспоминать –
Ты должен вечно помнить мать...
Ведущая. Молодец, спасибо...

Как видите, цветы в нашей вазе закончились.
По-моему, ваши дети достойно справились с
задачей. Они доказали свое отношение к вам. А,
если когда-то они и огорчили вас, что ж, давайте,
простим их. Ведь мы с вами мамы...

*Слово предоставляется маме ученицы 6 «А»
кл. Байцеровой Любов Эдуардовне.*

Я еще раз поздравляю вас с приближающимся
праздником. Желаю вам здоровья, радости,
счастья!

(Звучит песня С. Лазоревой “Богомолица”.)
Праздник заканчивается чаепитием.

Внеклассное мероприятие создание проекта "Мой дом"

Задачи мероприятия:

1. Познакомить учащихся с группами
профессий: человек – человек, человек – природа,
человек – техника, человек – художественный
образ, человек – знаковая система.

2. На практическом занятии раскрыть значение таких профессий, как архитектор, озеленитель.

3. Стимулировать детей к самопознанию.

Ведущая. (воспитатель) Здравствуйте, ребята и уважаемые взрослые! Мы продолжаем встречи из цикла “воспитание интереса к профессиям”. К нам в гости приходили родители, сотрудники гимназии-интерната и различных организаций города, мы совершали экскурсии на предприятия.

- Вспомните, кто к нам приходил, и о каких профессиях мы с вами говорили? Разговор о профессиях мы ведем не только на таких отдельных мероприятиях, но и на уроках.

- С какими профессиями мы встречались на уроках истории? (Историк, архитектор, реставратор, археолог, кораблестроитель, изобретатель, книгопечатник и др.).

- А филателист, нумизмат – это профессия? (Увлечение).

- О каких профессиях говорили на уроках русского языка? (Мы писали словарные слова: столяр, маляр, штукатур, плотник, агроном, учитель и говорили об этих и других профессиях.)

- А директор – это профессия? (Должность).

На уроках естествознания мы говорили о профессиях, которые связаны со здоровьем человека. Назовите эти профессии.

На самом первом занятии мы решили создать “Азбуку профессий”. Вы подбирали профессии на определенную букву, приносили вырезки из газет и журналов о профессиях, рисовали профессии своих родителей, писали сочинения на тему “Моя будущая профессия” и “Профессии моих родителей”. Все это находится здесь, в книге, и с каждой новой встречей мы ее будем продолжать заполнять.

Ведущая. (воспитатель) А теперь послушайте загадки и догадайтесь, о каких профессиях в них говорится.

1. Он и волк, и Дед Мороз

И смешит ребят до слез,

В прошлый раз был педагогом,

Послезавтра – машинист,

Должен знать он очень много,

Потому что он – ... (*Артист*)

2. Вот на снимке вся семья,

Посмотрели – весело.

Кто вам снимок сделал? Я!

Кто я по профессии? (*Фотограф*)

3. Встаем мы очень рано,

Ведь наша забота –

Всех отвозить по утрам на работу. (*Водитель*)

4. Его работа в глубине, на самом дне,

Его работа в темноте и тишине.

Пусть труд его неловок и непрост,

Как космонавт, плывет он среди звезд.

(Водолаз)

5. Кто в дни болезней

Всех полезней

И лечит нас от всех болезней? (Врач)

Ведущая. (воспитатель) Ребята, поднимите руку, кому эти профессии не знакомы?

В мире существует много различных профессий. И чтобы было легче ориентироваться в мире профессий, их условно разделили на 5 групп в зависимости от взаимоотношений человека и объекта действий (т.е. с кем или с чем работает человек определенной профессии).

(На доску прикрепляю листы с названиями групп: “человек-природа”, “человек-человек”, “человек-техника”, “человек – художественный образ”, “человек – знаковая система”.)

А теперь подумайте и скажите, к какой группе вы бы отнесли профессию “артист”? Докажите свой выбор.

(Аналогично профессии фотограф, водитель, водолаз, врач.)

– Как вы думаете, какие профессии объединяет группа “человек – знаковая система”? (Бухгалтер, экономист, музыкальный руководитель, переводчик, чертежник, наборщик в типографии., т.е. те, кто работает с цифрами, схемами, буквами, чертежами).

Ведущая. (воспитатель) А теперь давайте создавать проект “Мой дом”.

Каждый из вас живет в квартире или в своем доме. Ваши родители постарались максимально благоустроить свое жилище, чтобы оно было уютным, красивым и, наверное, не похожим на другие дома.

А хотелось ли вам что-нибудь изменить в вашем доме, квартире?

А что именно вы хотели бы изменить?

Сегодня я предлагаю вам пофантазировать и создать совместный эскиз дома и эскиз приусадебного участка.

Как вы думаете, люди каких профессий потребуются, чтобы построить дом и благоустроить участок?

Давайте остановимся на двух профессиях:

- архитектор,
- озеленитель.

Вот ими вы сейчас и будете, и создадите совместный проект “Мой дом”.

(Дети садятся по группам: половина – архитекторы, половина – озеленители.

В каждой группе назначаются консультанты из числа родителей. Назначается экспертная группа. В проектах учитывается: форма, цвет, оригинальность, практичность.)

После того, как вы подготовили проекты давайте их защищать.

(Дети должны рассказать, что представляет собой дом, сколько комнат, какие спортивные или технические сооружения будут в доме (бассейн, спортивный комплекс...)).

Ребята, сдайте свои работы экспертной группе. Они выберут, чьи проекты самые оригинальные и практичные.

(Пока эксперты совещаются).

Трактор водит... (тракторист),

Электричку... (машинист),

Стены выкрасил... (маляр),

Доску выстругал... (столяр),

В доме свет провел... (монтер),

В шахте трудится... (шахтер),

В жаркой кузнице... (кузнец),

Кто все знает... (молодец)!

Ведушая. (воспитатель) Давайте подведем итог нашему занятию. Какие профессии вы проверили на практике?

А к каким группам их можно отнести?

Мне хочется, чтобы вы сегодня унесли с собой одну мысль: какую бы человек не выбрал для себя профессию, он должен выполнять свою работу добросовестно, с любовью, чтобы не получилось так, как в стихотворении.

Странное дело. (Р. Сеф)

Странное дело,

А может быть нет.

Жил-был на свете

Когда-то сапожник.
Был он сапожником 45 лет,
Но про него говорили: Художник!
Странное дело,
А может быть нет.
Жил-был на свете
Когда-то художник
Был он художником 70 лет,
Но про него говорили:
Сапожник.

– Спасибо за внимание! Занятие окончено.

Праздничное родительское собрание **"Весенняя сессия наших мам"**

Оборудование: вернисаж женских улыбок (портреты мам), зачетные книжки, экзаменационные билеты, расписание экзаменов, дипломы.

Ход собрания.

Мы пригласили наших мам на весеннюю сессию. Сессия – это период сдачи экзаменов в учебных заведениях. В течении года, как правило, у студентов бывают две сессии – зимняя и летняя. Мы же предлагаем организовать еще одну – весеннюю сессию. Весеннюю не только потому, что начался первый месяц весны, но и потому, что все экзамены включенные в расписание имеют непосредственное отношение к весне и к героиням весеннего праздника.

Редкий студент любит сдавать экзамены, но в весенней сессии все по-другому ! здесь экзамены не страшные, а наоборот, приятные. К тому же сессия праздничная и по этой причине тоже необычная. Но как и на обычных сессиях у нас есть экзаменационная комиссия (наши мужчины), для успевающих студенток – стипендия и даже настоящие дипломы!

Позвольте ознакомить вас с общими правилами и особенностями весенней сессии. Форма сдачи экзаменов индивидуально – групповая. Это означает, что каждая учебная группа сообща готовится к ответу и решает кому отвечать. Состав учебных групп таков: слева мамы мальчиков, справа – мамы девочек. Есть и группы поддержки, которые имеют право не только болеть за вас, но и подсказывать – это ваши дети.

Расписание экзаменов заранее составлено деканатом и выглядит следующим образом:

Расписание:

- Весенняя математика
- Веснопение
- Женская логика
- Весеннее всезнание
- Весенняя кулинария

Слово для поздравления с началом весенней сессии предоставляется председателю экзаменационной комиссии (один из пап).

– Милые женщины, я от лица всего мужского состава нашего класса, поздравляю вас с началом весенней сессии, желаю удачи, хорошего настроения и побольше приятных сюрпризов!

Экзамен 1. Весенняя математика.

Математика, как царица наук властвует везде и во все времена. Но, чтобы сдать экзамен по весенней математике, нужно, как минимум, любить математику, разбираться в весенней психологии человека и наконец, иметь чувство юмора, потому что без него все весенние задачи будут скучными.

Экзаменационный билет на нашем необычном экзамене один на всех. Поэтому, выигрывает та команда, которая быстрее правильно ответить на вопросы.

В бублике 1 дырка, а в цифре, указывающей на первый весенний праздник, в два раза больше. На сколько меньше дырок в 7 бубликах, чем в 12 таких цифрах?

Весной выяснилось, что Катя за весь зимний период потеряла 12 варежек, а Лара на 2 варежки меньше. Сколько пар варежек за зиму потеряли Катя и Лара вместе?

Площадь квадратной мартовской лужи, в которую после праздника упал Петр Петрович, 4м в квадрате. Длина одной стороны равна росту Петра Петровича в шляпе. Шляпа увеличивает рост на 16см. узнай рост Петра Петровича.

Первый экзамен позади, а впереди
музыкальная перемена. Для вас поют наши дети!

“Школа моя” (на мотив “Зайка моя”)

Школа моя, я твой мальчик

Ручка моя, я твой пальчик.

Парта моя. Я твой стульчик.

Лампа моя, я твой лучик.

Ты мой мелок, а я – тряпка,

Книжка моя – я тетрадка,

Ты карандаш, а я – ластик,

Здесь каждый день просто праздник!

Школа моя.

Припев:

Я ночами плохо сплю,

Потому что школу я люблю,

Потому что я ее давно люблю!

Я уроки все учу и в тетрадках все строчу,

Потому что очень умным быть хочу!

Школа моя, я твой школьник,

Циркуль ты мой, я – угольник,

Косинус мой, я твой синус,

Плюсик ты мой, а я – минус

Колба моя, я – подставка,

Суффикс ты мой, я – приставка

Карта моя, я – указка

В школе не жизнь, просто сказка!

Школа моя!

Экзамен 2. Веснопение.

Весной поют птицы, капель, наши дети и даже незнакомые прохожие на улице что-то напевают себе под нос. Как же не запеть нашим очаровательным мамам! Начинаем следующий экзамен. Вы должны пропеть по 2 строчки из песен с женскими именами.

(команда по очереди поют песни.)

Экзамен 3. Женская логика.

Вам нужно будет найти по одному делегату от команды, для выполнения следующего письменного задания в секретной комнате. Этим студенткам нужно будет записать по 5 ассоциаций к словам. Затем свои ассоциации к этим же словам назовут болельщики – дети.

Пока наши мамы готовятся в секретных комнатах, для всех наших бабушек поют самые очаровательные Бабки – Ежки!. (частушки исполняют ученицы 6-х классов в костюмах)

Частушки бабок – ежек .

1. На базаре я была

Сникерс с марсом продала.

Твикс сама я съела!

Эх, не утерпела!

Припев: растяни меха, гармошка,

Эх, играй наяривай,

Пой частушки, бабка – ежка,

Пой не разговаривай!

2. Я у черного кота

Ела вискас до утра

И теперь совсем не лень
Мне мяукать целый день

3. Ступу старую свою

Я на вольво заменю.

С ветерком поеду,

К лешему – соседу.

4. Я накрашусь причешусь

И в купальник наряжусь

Постою под елью

Я фотомоделью.

5. Подвернулась как дуга

Костяная вдруг нога.

Надо спонсоров искать.

Чтоб в ремонт ее отдать.

Проверим работу наших мам. Болельщики первой команды называют свои ассоциации к слову “Бабушка”, а мама вычеркивает совпадения. Вторая команда – “Мама”.

Экзамен 4. Весеннее всезнание.

Этот экзамен пройдет в виде практикума.

Материалом для этого практикума являются шуточные вопросы о дамах. Выигрывает команда, ответившая быстрее.

- Сумма средств и приемов, при помощи которых из Бабы – Яги можно сделать Василису Прекрасную. (косметика)

- Растение, отвечающее собственной головой за отношения между юношей и девушкой. (ромашка)

- Часть тела, которую предлагают в комплекте с сердцем. (рука)

- Пара, которая в сентябре бывает бабьей. (лето)

- Часть организма, через которую можно проложить путь к сердцу. (желудок)

Как раз об этой части организма пойдет речь на следующем экзамене, а пока музыкальная перемена.

Частушки:

1. Снег последний с нашей крыши,
2. Словно дождик, льется,
3. Под весенними лучами
4. Веселей поется.

Припев:

Трень, брень, дребедень,

Трень, брень, дребедень,

Нам учиться не охота,

А частушки петь не лень!

2. Очень скоро все мы встретим

Женский праздник и весну

В этот день просила мама

Подарить ей тишину.

3. В праздник маму удивлю –

Целый час я днем проспю

И на стенке краской

Нарисую сказку.

4. Я со штангой тренируюсь,

Начал мышцы я качать,

Но вот мамочкину сумку
Не могу никак поднять!

Экзамен 5. Весенняя кулинария.

Наши женщины принесли сегодня свои кулинарные шедевры, которые мы чуть позже попробуем, но сначала, предлагаю сдать следующий экзамен. Здесь вам понадобятся не только знания кулинарии, но и литературы. Вашему вниманию предлагается ряд зашифрованных по смыслу пословиц, крылатых выражений, фразеологизмов, имеющих отношение к кулинарии. Они составлены по принципу “перевертышей” - замены лексического значения слов на антонимы.

- Борщ соусом поправишь (кашу маслом не испортишь)
- Сытость – родная бабка (голод – не тетка)
- Последний пельмень ровный (первый блин комом)
- Морковка без одежды (картофель в мундире)
- Босоножки от супа отказались (сапоги каши просят)
- На свой батон глаз открывай (на чужой каравай рот не разевай)
- У соловья черт отобрал килограмм колбасы (вороне где-то Бог послал кусочек)

Что ж экзамены подходят к концу, для подведения итогов, прошу за стол! (столы в другом классе заранее накрыли наши папы и дети)

На мотив “Голубой вагон” дети исполняют песню:

1. Если вы пришли сегодня в гости к нам,
2. Будем рады чаем угостить.
3. Вы поспели к нашим сдобным пирогам,
4. Вкус их всех вас сможет удивить.

Припев: Скатертью, скатертью

Стол скорей накрывай.

И наливай – ка всем ароматный чай.

2. Знаем лучше доктора серьезного –
Лечит чай и скуку и тоску.

Приглашаем дорогих учителей

Выпить ароматного чайку!

Милые женщины, поздравляю вас с окончанием весенней сессии и с Женским днем. Желаю, чтобы все экзамены в жизни вы сдавали так же легко и весело, как сегодня. Для подведения итогов, слово предоставляется председателю экзаменационной комиссии :

- Экзамены успешно сданы! После анализа успеваемости по итогам сессии, представители деканата приняли решение присвоить нашим студенткам звание “Лучшие мамы” и вручить дипломы, а также всем студенткам начислены стипендия в виде шоколада. Но и это еще не все! Вас ждет праздничный концерт, но к сожалению

на именитых гостей денег не хватило, мы
пригласили будущих звезд российской эстрады!
Встречайте, воспитанники детского сада, ясельной
группы!

(в класс заходят папы, в шортах, с
погремушками, с пустышками, слюнявчиками и
т.п.)

1. Вот из садика поздравить
Милых женщин мы пришли
Ох, и сколько угощенья
На столе мы здесь нашли.

2. Каждой женщине желаем
Радости от всей души,
А ненастьям и невздам
Фигу, с маслом покажи!

3. Наши женщины сегодня
Очень все веселые
И наряды наших женщин
Очень даже клёвые.

5. Наши женщины, смотри-ка,

6. Сидят и улыбаются,

7. Неужели нас за стол

8. Позвать не догадаются?

Следующие гости, чуть постарше! В их
исполнении вы услышите школьные частушки:

(папы в школьных костюмах)

Частушки на мотив “Где это слыхано...”

1. Женщинам очень хочу я понравиться
Очень я женщин, признаюсь, люблю!

2. Где это видано, где это слыхано?
Голоса нет, а я всё же пою!
3. Женщины наши такие красивые
с этим согласен любой идиот!
4. Где это видано, где это слыхано?
На макияж пол зарплаты идет!
5. Женщины наши такие прелестные
Мы восхищаемся, все от души!
6. Где это видано, где это слыхано?
Да и мужчины у вас хороши !
7. Женщин своих поздравляем мы с
праздником!
8. Сегодня пусть сбудутся ваши мечты!
9. Где это видано, где это слыхано?
10. Вам подарить мы решили цветы!
(Папы выносят огромный букет гвоздик)
Каждой женщине торжественно вручают
цветы, диплом и шоколад.
– Это не все подарки на сегодня, в
исполнении мужского хора для вас звучит песня :
На мотив песни “Крутится вертится шар...”
Крутится вертится шар голубой
Крутится, вертится над головой
Нынче мы в гости на праздник пришли
И вам в подарок шары принесли
Красенький шар – пожеланье любви
Чтобы любили по прежнему вы
Много тепла, много солнечных дней
В знак уваженья от ваших друзей

В шаре зеленом надежда живет
В том, что счастливым окажется год
В том, что не будет на свете войны
Будут сады и поля зелены.
Желтенький шар, чтоб украсить букет
Но он изменчив, предательский цвет.
Желтенький шар испытанье в судьбе
Желтенький шар не подарим тебе.
Черного шара мы не принесли
Не потому, что его не нашли
А потому, что в сердцах у друзей
Лишь пожелания солнечных дней.
Чаепитие продолжается, проводятся
шуточные конкурсы, подвижные игры с детьми и
родителями.

Література

1. Болдырев Н.И. Методика работы классного руководителя. — М., 1984.
2. Волков К.Н. Психологи о педагогических проблемах — М., 1981.
3. Дереклеева Н.И. Организация родительских собраний в 1-11 классах. — М.:ООО “Торгово-издательский дом “Русскре слово-РС”, 2000
4. Классному руководителю / Под ред. М.И. Рожкова. — М., 1999.
5. Л.А.Кулик, Н.И.Берестов “Семейное воспитание” М., Просвещение 1990г.
6. Лозова В.І., Троцко Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання – Х. “ОВС”, 2002.
7. Овчарова Р.В. Практическая психология в начальной школе.- М.: ТЦ “Сфера”, 1996.
8. Петрова В.Г., Белякова И.В., Кто они, дети с отклонениями в развитии? — М.: Флинта: Московский психолого-социальный институт, 1998.
9. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти // Інформаційний вісник Міністерства освіти і науки України. - 2000. - № 22.
10. Популярная психология для родителей; 2-е изд., испр. Под ред. А. С. Спиваковской.- СПб: Союз, 1997 г.
11. Популярная психология для родителей» под редакцией А.А.Бодалева, М., Педагогика 1988г.

12. Сорока Г.І., Черновол-Ткаченко Р.І. Виховна система класу. — Харків, 1999.
13. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка. — К., 1996.
14. Стребелева Е.А., Закрепина А.В. Современные формы помощи семье, воспитывающей ребенка с отклонениями. \ Ж “Дефектология” 2005, №1
15. Сухомлинський Я. О. Твори в 5-ти т. — Т. 2. — С. 535—536.
16. Ушинський К.Д. Избр. пед. произв. в 4-х томах. — Т. IV. — Кл. 1. — 1946. — С. 9.
17. Харламов И.Ф. Педагогика. — М., 1997. — гл. 31.